

PLEIDOOI VOOR MEER VERWONDERING IN OPVOEDING EN ONDERWIJS

[Jan Leyssens – Opiniestuk voor Zeronaut / MO* magazine 12/12/16](#)

Volgens mij zijn we in het hele debat over de rol en invulling van onderwijs iets fundamenteels over het hoofd aan het zien. Bij deze mijn pleidooi voor verwondering. Noem het gerust mijn goede voornemens als papa naar mijn kinderen toe voor 2017 en daarna.

Met een mengeling van fascinatie, verwondering en af en toe wat binnensmonds gevloek volg ik al een aantal jaren de debatten over de zin en onzin van het klassieke onderwijs, de zaken die goed gaan, de verantwoordelijkheden die leerkrachten al dan niet hebben en de onophoudelijke stroom aan oplossingen met namen als STEM, STEAM, EDO, flipped classrooms,...

Versta me niet verkeerd, ik heb er geen probleem mee dat kinderen bijvoorbeeld leren programmeren in het middelbaar of zelfs lager onderwijs, maar de fundamentele vraag “waarom?” blijft wel.

Waar dient een school voor? Is het om mensen te maken die klaar zijn voor de arbeidsmarkt waarin ze terecht komen? Liefst wel. Moeten die mensen ook in staat zijn de arbeidsmarkt verder te blijven vormen en vooruit te duwen? Liefst ook wel. En moet de rol van een economie binnen onze samenleving ook in de gaten gehouden worden? Als het even kan. En wat doen we met onze grote socio-ecologische vraagstukken? Hebben we nog steeds de luxe om die zaken te behandelen als een keuzevak?

Op de vraag of ons huidig scholensysteem jongeren perfect voorbereidt om hun plaats te vinden in de 21e eeuw zal u mij geen ja horen roepen. Maar het debat zou over iets fundamenteelers moeten gaan dan een vernieuwde invulling van het curriculum.

CREATIVITEIT

En volgens is creativiteit een belangrijke term in dat debat. Als je wilt dat mensen op nieuwe manieren omgaan met nog niet eens gekende technologieën zullen we toch op een bepaalde moment creativiteit moeten beginnen waarderen als de belangrijkste motor van innovatie. Innovatie is het middel bij uitstek tegen verzuring. Geen creativiteit, geen vooruitgang.

Wat maakt nu dat iemand nieuwsgierig blijft? Wat is de brandstof die nieuwsgierigheid aanwakkert?

Over creativiteit in scholen is al veel geschreven, die berg lijkt me groot genoeg. Voor wie geïnteresseerd is kan ik de "Design thinking for educators" - toolkit van IDEO aanraden. Ik wil graag nog verder graven.

Elizabeth Gilbert, u misschien bekend als de schrijfster van onder andere Eat Pray Love, vat naar mijn mening creativiteit perfect samen met haar definitie:

"Creativity is about choosing curiosity over fear."

En zo is het maar net. Vernieuwing en verandering met nieuwsgierigheid en curiositeit benaderen. Nieuwsgierigheid is in mijn ogen vaak de eigenschap die het verschil maakt tussen interessante en oninteressante mensen. Mensen die zeker zijn van hun gelijk en debatteren om te winnen in plaats van bij te leren, zijn zelden lange termijn boeiend.

Wat maakt nu dat iemand nieuwsgierig blijft? Wat is de brandstof die nieuwsgierigheid aanwakkert? Is het passie voor een onderwerp? Tot op bepaalde hoogte zeker wel. Maar volgens mij gaat het over iets nog crucialer. Over verwondering.

VERWONDERING.

Ziehier mijn pleidooi voor wat mijns inziens één van de meest cruciale eigenschappen is die een mens kan hebben. Verwondering.

De Merriam-Webster dictionary definieert wonderment als: "1. A cause of or occasion for wonder; 2. Astonishment, surprise; 3. Curiosity about something."

Onze eigen Van Dale houdt het iets beperkter op "1. Verbazing" (wat dan wel weer net iets breder als "geestesgesteldheid bij het gewaarworden van iets onverwachts; verwondering" wordt ingevuld).

Er bestaat onder ouders een stilzwijgend begrip dat het de kinderen zijn die hun ouders opvoeden, niet omgekeerd. De reden daarvoor? Verwondering.

Verwondering gaat er over dat je de wereld bekijkt en telkens weer nieuwe dingen ziet, en je dan afvraagt wat die dingen zijn. Hoe ze werken, wie ze gemaakt heeft, wat de mogelijkheden ermee zouden zijn,...

Er bestaat onder ouders een stilzwijgend begrip dat het de kinderen zijn die hun ouders opvoeden, niet omgekeerd. De reden daarvoor? Verwondering. Kinderen moeten zichzelf niet bewust dwingen om dingen in vraag te stellen. Voor hen is het allemaal nieuw.

We verwarren onze kinderen hun verwondering vaak voor creativiteit. Maar creativiteit is de keuze om iets te doen. Verwondering is puur de ingesteldheid waarmee je de wereld beschouwt.

Volgens mij is dé fundamentele doelstelling van goed onderwijs het kunnen vertalen van verwondering naar inzicht. Maar die doelstelling heeft wel als basisvoorwaarde dat jongeren verwonderd moeten (mogen) zijn.